

***PAŃSTWOWY POWIATOWY INSPEKTOR SANITARNY
W OLSZTYNIE***

***RAPORT
O STANIE SANITARNYM
ROK 2017***

CZEŚĆ: B – GMINY POWIATU OLSZTYŃSKIEGO

*Opracowali: Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno – Epidemiologicznej w Olsztynie
Pod kierunkiem: Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Olsztynie*

Olsztyn 2018 r.

I. WSTĘP

Szanowni Państwo

Mam przyjemność przedstawić raport o stanie sanitarno – higienicznym powiatu olsztyńskiego. Zawiera on zadania i problemy zdrowotne, nad którymi jako instytucja powołana do realizacji zadań z zakresu zdrowia publicznego sprawuje nadzór Państwowa Inspekcja Sanitarna. Sprawujemy nadzór nad warunkami środowiska, warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz kosmetykami, higieny w zakładach pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, higieny wypoczynku i rekreacji, nad warunkami higieniczno-sanitarnymi obiektów użyteczności publicznej, ze szczególnym uwzględnieniem podmiotów, w których udzielane są świadczenia zdrowotne.

Szeroki zakres prowadzonego nadzoru skierowany jest na ochronę zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, a także służy zapobieganiu powstawania chorób, zwłaszcza chorób zakaźnych i zawodowych. Do obowiązków Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy również szeroki zakres działalności oświatowo – zdrowotnej i promocji zdrowia, realizowany poprzez programy ogólnopolskie, wojewódzkie, a także lokalne.

Mam nadzieję, że raport będzie podstawą do wyciągnięcia wniosków i podejmowania działań, które pozwolą na dalszą poprawę zdrowia publicznego w naszym powiecie. Liczę też, że raport przyczyni się do lepszego poznania zadań, jakie na rzecz zdrowia publicznego społeczeństwa wykonuje Państwowa Inspekcja Sanitarna.

Państwowy Powiatowy Inspektor
Sanitarny w Olsztynie

II. Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w 2017 r.

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie realizowali ustawowe zadania mające na celu ustalenie stanu faktycznego i jego zgodności z obowiązującymi wymaganiami higienicznymi i zdrowotnymi.

W 2017 r. **skontrolowano 2653 obiektów** spośród **7032** objętych nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie.

W ciągu roku przeprowadzono w nadzorowanych obiektach **4430 kontroli**. Ponadto przeprowadzono **1079 dochodzeń** epidemiologicznych, rozpatrzono **246 wniosków** ludności o interwencję. Liczba wniosków o interwencję zwiększyła się w odniesieniu do 2016 r.

Wykorzystanie materiału kontrolnego w działalności administracyjnej i egzekucyjnej w 2017 r. przedstawiało się następująco:

- wystawiono **1582** decyzje merytoryczne (postępowanie represyjne),
- wystawiono **1079** decyzji o opłacie za czynności kontrolne, podczas których stwierdzono naruszenie wymagań higienicznych i zdrowotnych,
- nałożono **194** mandaty na sumę **47 700 zł**,
- nałożono **7** kar pieniężnych na kwotę **165 000 zł**.

Ponadto wydano **409 decyzji** na wnioski podmiotów, wynikających z zadań ustawowych (decyzje o zatwierdzeniu środków transportu, tzw. alkoholowe, o uznaniu choroby zawodowej itp.) oraz szereg opinii i innych dokumentów.

Poniżej szczegółowa analiza stanu sanitarno-epidemiologicznego jest przedstawiona przez podstawowe komórki organizacyjne PSSE w części dotyczącej miast i gmin powiatu olsztyńskiego z pominięciem miasta Olsztyna.

III. Charakterystyka miasta i powiatu olsztyńskiego.

Powiat olsztyński leży w centralnej części województwa warmińsko-mazurskiego. Zajmuje powierzchnię 2.926 km², stanowi to 11,7% powierzchni województwa; jest największy obszarowo w województwie i trzeci co do wielkości w kraju. Obszar ten cechuje nagromadzenie terenów o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, które stanowią o jego atrakcyjności przyrodniczej. Powiat olsztyński liczy 297563 mieszkańców. Należą do niego:

- Olsztyn - największe miasto i stolica województwa warmińsko - mazurskiego, powiat grodzki Olsztyn, stolica powiatu ziemskiego olsztyńskiego. Miasto Olsztyn jest jednym z najpiękniejszych miast Polski, leży w dolinie rzeki Łyny. Ponadto przez miasto przepływają dwie inne rzeki: Wadąg i Kortówka. W swych granicach administracyjnych ma 11 jezior, wiele mniejszych akwenów wodnych, a także duży zwarty kompleks lasu miejskiego. Miasto zajmuje obszar 88,33 km². Z ogólnej powierzchni miasta jeziora i rzeki zajmują 9,9%, a lasy i zadrzewienia 22,7%. Lasy, parki, jeziora i łąki mają bezpośredni wpływ na atrakcyjność zamieszkania w powiecie olsztyńskim i niewątpliwie są jednym z czynników decydujących o jakości życia.
- Powiat Olsztyński obejmuje obszarem 12 gmin, w tym 5 miejsko-wiejskich tj.: Barczewo, Biskupiec, Dobre Miasto, Jeziorany, Olsztynek i 7 wiejskich: Dywity, Jonkowo, Gietrzwałd, Kolno, Purda, Stawiguda i Świątki.

STRUKTURA POWIATU OLSZTYŃSKIEGO

Wyszczególnienie		Powierzchnia Powiatu	Dane demograficzne		
			Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
A	Powiat grodzki – miasto Olsztyn	88 km²	172 970	80 473	92 497
B	Pozostałe miasta i gminy powiatu olsztyńskiego:	2.838 km²	124 593	61 591	63 002
Razem: Powiat olsztyński (A + B)		2.926 km²	297 563	142 064	155 499

Źródło danych: Urząd Statystyczny w Olsztynie. Dane demograficzne – Ludność. Stan i Struktura w Przekroju Terytorialnym. Stan w dniu 30.06.2017 r.

IV. Ocena stanu sanitarno-higienicznego – powiat ziemski olsztyński

W 2017 r. objęto nadzorem Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Olsztynie **2812** obiektów.

W ciągu roku w nadzorowanych obiektach przeprowadzono: **1805** kontroli, rozpatrzono **56** wniosków o interwencję.

Wykorzystanie materiału kontrolnego w działalności administracyjnej i egzekucyjnej w 2017 r. przedstawiało się następująco:

- wystawiono **554** decyzje merytoryczne,
- wystawiono **421** decyzji płatniczych,
- nałożono **74** mandaty karne na sumę **18 100 zł.**

Ponadto na wniosek podmiotów wydano **117 decyzji** wynikających z zadań ustawowych (decyzje o zatwierdzeniu środków transportu, tzw. decyzje alkoholowe, o uznaniu choroby zawodowej itp.) oraz szereg opinii i innych dokumentów.

Szczegółowa analiza stanu sanitarno-epidemiologicznego powiatu ziemskiego jest przedstawiona przez poszczególne komórki organizacyjne PSSE:

1. SEKCJA EPIDEMIOLOGII

Zadania

- Stały nadzór, koordynacja i realizacja szczepień ochronnych w powiecie.
- Sporządzanie ocen i analiz dotyczących wykonawstwa szczepień ochronnych w powiecie.
- Sporządzanie zamówień i dystrybucja szczepionek do terenowych punktów szczepień.
- Nadzór nad transportem i prawidłowym przechowywaniem szczepionek (łańcuch chłodniczy, zachowanie daty ważności).
- Nadzór nad stanem sanitarno – higienicznym oraz przestrzeganiem procedur p/epidemicznych w podmiotach wykonujących działalność leczniczą.
- Działalność w zakresie zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych przewodu pokarmowego.
- Działalność p/epidemiczna w zakresie schorzeń przenoszonych poprzez przerwanie ciągłości tkanek
- Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną na mocy porozumienia.

Liczba obiektów nadzorowanych (wg ewidencji) – 184, przeprowadzono 128 kontroli, w tym 35 w punktach szczepień.

Bieżące kontrole sanitarne w placówkach służby zdrowia prowadzone były w oparciu o roczny harmonogram kontroli oraz dodatkowo w zależności od wyników poprzednich kontroli lub aktualnych problemów i potrzeb. Zakres kontroli obejmował bieżący nadzór sanitarno-techniczny, nadzór nad przestrzeganiem procedur p/epidemicznych oraz wykonawstwem szczepień zgodnie z kalendarzem szczepień ochronnych. W wyniku działań kontrolno-represyjnych stan sanitarno-techniczny placówek służby zdrowia ulega poprawie.

Prowadzenie działań zapobiegawczych i przeciwepidemicznych należy do jednych z najważniejszych zadań nadzoru epidemicznego prowadzonego przez Państwową Inspekcję Sanitarną. Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna w Olsztynie prowadzi monitoring sytuacji sanitarno-epidemiologicznej powiatu olsztyńskiego w oparciu o analizę chorób zakaźnych w ramach nadzoru i weryfikację zgłoszonych zachorowań na choroby zakaźne, zakażenia i zatrucia. Rejestracja zgłoszonych zachorowań na choroby zakaźne odbywała się w oparciu o aktualne definicje przypadków chorób zakaźnych opracowane przez NIZPH-PZH na potrzeby nadzoru epidemiologicznego.

Uzyskane w ten sposób informacje były podstawą do działań przeciwepidemicznych, podejmowanych przez PPIS bezzwłocznie po ich otrzymaniu. Działania te polegały przede wszystkim na ustaleniu źródła zakażenia, mechanizmów, które umożliwiły transmisję czynników chorobotwórczych, dróg którymi się przenosiły, a także ustalenia osób z kontaktu narażonych na zakażenie lub zachorowanie. Celem prowadzonych dochodzeń było zapobieżenie rozprzestrzenianiu się chorób, objęcie nadzorem epidemicznym i lekarskim osób chorych i narażonych na zakażenie.

Analizując sytuację epidemiologiczną powiatu ziemskiego Olsztyna za rok 2017 w grupie bakteryjnych i wirusowych zakażeń przewodu pokarmowego, zauważamy wzrost zatruc pokarmowych wywołanych przez pałeczki salmonella. Odnotowano spadek liczby biegunek u dzieci do lat 2, zakażeń jelitowych wywołanych przez rotawirusy, Campylobacter. W roku 2017 na terenie powiatu ziemskiego wystąpiły 2 ogniska zatruc pokarmowych. W 2017 r. odnotowano mniejszą liczbę zachorowań na ospę wietrzną, zachorowań na zapalenie mózgu w tym wirusowe zapalenie mózgu przenoszone przez kleszcze oraz zachorowań na boreliozę. Zmniejszyła się również liczba zachorowań na krztusiec oraz

plonicę. Nieznacznie zmniejszyła się liczba pogryzień przez zwierzęta. Wzrosła liczba osób szczepionych przeciwko wściekliźnie.

Zmniejszyła się liczba chorób szerzących się drogą krwi w tym wirusowe zapalenie wątroby typu B i typu C. Po raz pierwszy od kilku lat wystąpiły zachorowania na wirusowe zapalenie wątroby typu A. Przed zachorowaniami na WZW A chronią szczepienia oraz przestrzeganie zasad higieny. Szczepienie jest zalecane przede wszystkim osobom wyjeżdżającym do krajów o wysokim stopniu ryzyka zakażenia WZW A, a także osobom zatrudnionym przy produkcji i dystrybucji żywności oraz wody pitnej. Uzasadnienie mają również szczepienia dzieci i młodzieży, zwłaszcza mieszkających na terenach powodziowych. W 2017 r. zmniejszyła się liczba zachorowań na gruźlicę.

Grypa i jej powikłania w układzie krążenia i oddychania stanowią poważny problem zdrowia publicznego. Powoduje on również duże straty ekonomiczne związane z absencją chorobową. Walka z grypą nie jest łatwa z uwagi na rozsianie źródeł zakażenia, występowanie postaci poronnych choroby oraz wysokiej zjadliwości wirusa.

Szczepienia przeciw grypie zmniejszają prawdopodobieństwo zachorowania, hospitalizacji, zgonu z powodu tej choroby. Szczepienia przeciw grypie nie tylko zmniejszają koszty ponoszone na jej leczenie ale także korzystnie wpływają na zdrowie całej populacji. W porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił spadek zachorowań na grypę. Problemem jest nadal niski odsetek potwierdzonych badaniami zachorowań grypy.

Program szczepień ochronnych w Polsce opracowywany jest na podstawie badań stanu uodpornienia populacji i w zależności od sytuacji epidemiologicznej chorób zakaźnych w kraju i na świecie. Uwzględnia on również sugestie Światowej Organizacji Zdrowia, które zawierają programy eradykacji chorób zakaźnych realizowanych przez większość krajów świata. Celem programów jest zredukowanie liczby zachorowań i zgonów z powodu chorób zakaźnych poprzez zaszczepienie przeciw tym chorobom wszystkich dzieci. Dzięki realizacji programów profilaktycznych od 1989 r. nie notuje się zachorowań na poliomyelitis.

W grupie szczepień obowiązkowych dzieci i młodzieży poniżej 20 lat przeprowadza się szczepienia przeciw: WZW typu B, gruźlicy, błonicy, tężcowi, krztuścowi, poliomyelitis, odrze, śwince, różycze, *Haemophilus influenzae* typu B oraz zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*.

W grupie osób szczególnie narażonych na zakażenie stosuje się szczepienia obowiązkowe przeciw ospie wietrznej oraz zakażeniom *Streptococcus pneumoniae*, wściekliźnie, tężcowi, błonicy, WZW typu B oraz w sytuacjach zagrożenia epidemicznego przeciwko durowi brzuszemu.

W roku 2017 dla większości szczepień obowiązkowych osiągnięto wymagany 95% poziom zaszczepienia, nie udało się osiągnąć tego poziomu dla szczepień ochronnych przeciw odrze, śwince i różycze u dzieci w drugim i dziesiątym roku życia oraz przeciw błonicy, krztuścowi, tężcowi i poliomyelitis dla dzieci w 6 roku życia

Osiągnięta odporność populacyjna na choroby objęte szczepieniami pozwoliła na utrzymanie liczby zachorowań na poziomie minimalnym i nieistotnym z punktu widzenia zagrożeń dla zdrowia publicznego.

Uzasadnione przypadki niezaszczepienia dzieci wiązały się z potwierdzonymi przez lekarzy specjalistów trwałymi lub okresowymi przeciwwskazaniami zdrowotnymi do szczepień, z opóźnieniami z powodu dłuższych pobyków za granicą, a także zmianą miejsca zamieszkania rodzin i brakiem informacji o tym fakcie w macierzystych przychodniach które nie miały możliwości przekazania kart szczepień do placówek w nowych miejscach zamieszkania.

Niezależnie od szczepień obowiązkowych PPIS kontynuował intensywny nadzór nad szczepieniami p/tężcowymi. Placówki medyczne udzielające pierwszej pomocy po zranieniu (głównie izby przyjęć, SOR, poradnie chirurgiczne), przekazywały systematycznie do PSSE listy osób zaszczepionych pierwszą dawką anatoksyny p/tężcowej, które po

weryfikacji przekazywane były do punktów szczepień w POZ celem kontynuacji szczepień. W roku sprawozdawczym uodporniono p/teżcowi 1639 osób.

Sekcja epidemiologii ściśle współpracuje z Inspekcją Weterynaryjną w zapobieganiu i zwalczaniu chorób odzwierzęcych. W 2017 r. przekazano 270 meldunków dotyczących obserwacji zwierząt w związku z pokąsaniem ludzi.

2. SEKCJA HIGIENY KOMUNALNEJ

Zadania

- Nadzór nad zaopatrzeniem ludności w wodę przeznaczoną do spożycia.
- Ocena bezpieczeństwa zdrowotnego wody. Kontrola jakości wody przeznaczonej do spożycia oraz nadzór nad obiektami służącymi do zaopatrzenia ludności w wodę.
- Wydawanie ocen higienicznych dotyczących materiałów kontaktujących się z wodą.
- Pozyskiwanie od przedsiębiorstw wodociągowych badań jakości wody przeprowadzanych w ramach kontroli wewnętrznej.
- Nadzór nad jakością wody oraz stanem sanitarnym pływalni i basenów kąpielowych.
- Pozyskiwanie od zarządzających pływalniami wyników badań wody prowadzonych w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem.
- Nadzór nad właściwym przygotowaniem miejsc zabaw dla dzieci z uwzględnieniem badań parazytologicznych piasku z wybranych piaskownic miejskich.
- Opiniowanie zgłaszanych imprez masowych.
- Nadzór nad stanem sanitarnym środków transportu publicznego.
- Ocena jakości wody ciepłej pod kątem obecności bakterii Legionella w szpitalach, hospicjach (zakładach opieki paliatywnej), zakładach opiekuńczo-leczniczych i basenach.
- Nadzór nad postępowaniem ze zwłokami i szczątkami ludzkimi tj. przechowywaniem, transportem i ekshumacją.
- Prowadzenie monitoringu jakości wody w kąpieliskach i miejscach wykorzystywanych do kąpieli w okresie letnim.
- Wzmocniony nadzór nad bazą noclegową w sezonie turystycznym – kontrole hoteli, pensjonatów, przystani wodnych, pól namiotowych.
- Podejmowanie działań w celu zapobiegania, likwidacji lub minimalizowania nieprawidłowości sanitarno- higienicznych w obiektach użyteczności publicznej.
- Rozpatrywanie podań o interwencję wnoszonych przez obywateli, w szczególności pod względem zagrożeń zdrowotnych występujących w środowisku mieszkalnym np. zawilgocenie i zagrzybienie lokali mieszkalnych, występowanie tlenku węgla.
- Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną na mocy porozumienia oraz z innymi organami w sprawach sanitarnych.

W ewidencji sekcji jest 828 obiektów. Nadzorem w 2017 r. objęto:

- obiekty użyteczności publicznej – 242,
- wodociągi – 104.

W objętych nadzorem sanitarnym wodociągach w analizowanym czasie wydano 25 decyzji w związku z przekroczeniem najwyższych dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych wody takich jak bakterie grupy coli i ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C w 22 wodociągach. W wodociągach tych obowiązywał czasowy zakaz spożywania wody. Ponadto wydano 4 decyzje na wodociągi, w których stwierdzono przekroczenie parametrów fizykochemicznych, głównie żelaza, manganu i mętności.

Poprawę stanu technicznego urządzeń wodnych uzyskano w 11 wodociągach. W 6 wodociągach trwa wdrożone postępowanie dotyczące odnowienia ścian, sufitów lub zbiorników wodnych w hydroforniach

W 2017 r. na terenie powiatu olsztyńskiego funkcjonowało 21 miejsc wykorzystywanych do kąpeli. Przeprowadzono kontrole 14 miejsc zlokalizowanych przy ośrodkach wypoczynkowych, obozach harcerskich i na terenach wyznaczonych przez organizatorów. Wydano 31 ocen stwierdzających przydatność wody do kąpeli.

Na terenie powiatu olsztyńskiego objęto nadzorem 79 zakładów fryzjerskich, 33 kosmetyczne, 12 gabinetów odnowy biologicznej, 6 zakładów świadczących usługi mieszane. Brak bieżącej czystości stwierdzono w przypadku 1 zakładu fryzjerskiego. Za usterki sanitarno-porządkowe na osobę odpowiedzialną nałożono mandat karny.

Nie budziły zastrzeżeń sanitarnych takie obiekty jak: skansen w Olsztynku, świetlice wiejskie, domy kultury. Na 21 skontrolowanych obiektów postępowanie administracyjne dotyczące odnowienia ścian, sufitów i drzwi trwa tylko w pomieszczeniach Wiejskiego Domu Kultury w Sząbruku.

Przeprowadzono również kontrole 9 placów zabaw w Olsztynku, Dobrym Mieście i Biskupcu, podczas których z 9 piaskownic pobrano próby piasku do badań parazytologicznych. W żadnej próbie nie stwierdzono obecności jaj pasożytów.

Ponadto w 2017 r. skontrolowano 9 hoteli, 12 pensjonatów, 2 obiekty dysponujące pokojami gościnnymi, 5 pól namiotowych, 5 kampingów znajdujących się na terenie powiatu. W „Pensjonaciku” w Łąjsie 6 wydano zalecenia dotyczące spraw porządkowych. W pozostałych obiektach zarówno stan sanitarny jak i techniczny był zachowany.

W sezonie letnim przeprowadzono kontrole w 29 ośrodkach wypoczynkowych. Wyegzekwowano decyzje dotyczące stanu technicznego hydroforni i wyposażenia pokoi noclegowych w Ośrodku Wypoczynkowym „Leśne Wrota” w Wojtkowiznie 1A/1 oraz w OW Perkoz w Waszecie. W OW „Leśne Wrota” nałożono mandat karny za niewłaściwy bieżący stan sanitarno-porządkowy obiektu.

Nadzorem objęto również 17 gospodarstw agroturystycznych. W przypadku jednego obiektu prowadzono postępowanie dotyczące niewłaściwej jakości wody z własnego ujęcia /mikrobiologia/. W 4 obiektach wydano zalecenia pokontrolne.

Ponadto dokonano kontroli Ośrodka Szkoleniowo-Wypoczynkowego Fundacji Przyjaciół Sanktuarium Matki Bożej Gietrzwałdzkiej oraz Domu Pielgrzyma w Gietrzwałdzie. Stan sanitarny tych obiektów nie budził zastrzeżeń.

Skontrolowano stadiony w Dobrym Mieście, Biskupcu, Olsztynku, Jonkowie, Dywitach, halę sportową w Jezioranach oraz ORLIKI w Kieżlinach, Łęgajnach, Jonkowie. Uchybień sanitarnych nie stwierdzono.

W 2017 r. zgodnie z zapisem § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać wody na pływalniach dokonano zbiorczej rocznej oceny 8 pływalni znajdujących się na terenie powiatu olsztyńskiego. Analizując parametry jakości wody na pływalniach na podstawie wymagań, o których mowa w § 3 rozporządzenia, wyników badań wody wykonanych przez zarządzającego pływalnią, zakresu i częstotliwości wykonywania badań, badań przeprowadzonych przez PPIS w Olsztynie stwierdzono, że w 7 obiektach prowadzono ocenę jakości wody zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz w sposób zapewniający bezpieczeństwo zdrowotne osób korzystających z pływalni. W jednym hotelu monitoring jakości wody w basenach prowadzono w sposób niewystarczający. Powtarzają się przekroczenia parametrów mikrobiologicznych w wodzie wprowadzanej z systemu cyrkulacji do niecek, jak też w wodzie poszczególnych basenów, brak badań wody na obecność *Legionelli*, przekroczenia parametrów fizykochemicznych związanych z zakłóceniem dezynfekcji wody. Działania naprawcze w obiekcie podejmowano fragmentarycznie.

Przeprowadzono kontrole sanitarne 17 cmentarzy, 3 stacji paliw, 5 stacji/przystanków PKP, 13 przystanków PKS, 6 szaleatów publicznych. Uchybień sanitarnych nie stwierdzono. Stan sanitarny i techniczny domów pomocy społecznej oraz szpitali nie budził zastrzeżeń. Nałożono mandat karny za nieprawidłowy bieżący stan sanitarny pralni Pralbis sp. z o.o. przy ul. Chrobrego 27-29 w Biskupcu. Wskutek prowadzonego postępowania uzyskano odnowienie ścian i sufitów tej pralni.

W 2017 r. pobrano do badań 6 próbek wody ciepłej użytkowej w kierunku skażenia bakteriami *Legionella*: 2 w szpitalach - Powiatowym Szpitalu Pomocy Maltańskiej w Barczewie i Wojewódzkim Szpitalu Rehabilitacyjnym dla Dzieci w Ameryce, 4 w DPS - Domu Opieki „EDO” w Marcinkowie, Domu Opieki „Młodzi Duchem” w Biesalu, Domu „Nad Doliną” w Różnowie, Domu Pomocy Fundacji Pomoc w Waplewie. Jakość wody ciepłej w ww. obiektach odpowiadała wymaganiom zał. nr 1D rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13 listopada 2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. z 2015 r., poz.1989).

W ramach prowadzonego bieżącego nadzoru sanitarnego w 2017 r. przeprowadzono kontrole w 242 obiektach użyteczności publicznej, 104 ujęciach wody, 289 kontroli jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, 11 kontroli wody basenowej, pobrano 5 prób piasku z piaskownic, zrealizowano 17 kontroli związanych z rozpoznaniem interwencji w obiektach nie będących pod nadzorem PSSE (głównie w mieszkaniach osób prywatnych), wydano 202 decyzje administracyjne dotyczące nadzorowanych obiektów, w tym 98 decyzji zezwalających na przeprowadzenie ekshumacji na cmentarzach parafialnych lub gminnych, nałożono 3 mandaty karne na kwotę 500 zł.

3. SEKCJA HIGIENY ŻYWNOŚCI, ŻYWIENIA I PRZEDMIOTÓW UŻYTKU

Zadania

- Sprawdzanie zgodności funkcjonowania przedsiębiorstw z zasadami obowiązującego prawa w zakresie nadzoru nad żywnością, materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością, kosmetykami.
- Podejmowanie skutecznych i spójnych działań interwencyjnych w przypadku powzięcia informacji o zagrożeniu dla zdrowia/życia konsumenta np. zgłoszenie zatrucia pokarmowego.
- Natychmiastowe podejmowanie działań w systemach wczesnego ostrzegania o produktach niebezpiecznych: RASFF i RAPEX.
- Ocena bezpieczeństwa środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.
- Graniczne kontrole sanitarne żywności pochodzenia niezwierzęcego, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością przywożonych z państw trzecich i wywożonych z terytorium Unii Europejskiej.
- Ocena realizacji wdrożonych przez przedsiębiorców systemów kontroli wewnętrznej opartych na zasadach HACCP, stosowanie zasad dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej w działalności.
- Upowszechnianie wiedzy z zakresu bezpieczeństwa i higieny żywności w świetle zmieniającego się prawa żywnościowego.
- Współpraca z Inspekcją Weterynaryjną na mocy porozumienia oraz z innymi organami.
- Informowanie i udostępnianie materiałów edukacyjnych w związku z pojawiającymi się nowymi zagrożeniami.

Nadzorem w roku 2017 w gminach powiatu objęto ogółem 1092 obiektów żywnościowo-żywnościowych, produkcji i obrotu materiałami i wyrobami przeznaczonymi do kontaktu z żywnością oraz obiektów produkcji, konfekcjonowania i obrotu produktami kosmetycznymi.

W nadzorowanych obiektach kontrolowano przestrzeganie przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne niezbędne dla zapewnienia bezpieczeństwa żywności podczas produkcji, magazynowania, transportu i obrotu (produkcję i obrót w określonym zakresie żywności pochodzenia zwierzęcego nadzoruje Inspekcja Weterynaryjna). Ponadto przedmiotem kontroli były warunki żywienia w zakładach żywienia zbiorowego zamkniętego, materiały i wyroby przeznaczone do kontaktu z żywnością, produkty kosmetyczne oraz inne wyroby mogące mieć wpływ na zdrowie ludzi.

Ocena stanu sanitarnego zakładów dokonywana jest na podstawie jednolitych obowiązujących w kraju kryteriów. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, kontrole urzędowe w zakresie nadzoru nad żywnością przeprowadza się bez wcześniejszego uprzedzenia podmiotów.

W przypadku stwierdzenia rażących zaniedbań sanitarno-higienicznych zagrażających zdrowiu lub życiu konsumentów wydawane są decyzje o unieruchomieniu/przerwaniu działalności całego lub części zakładu. W roku 2017 na terenie gmin wydano 1 decyzję o unieruchomieniu zakładu żywienia zbiorowego otwartego.

Ponadto sprawców wykroczeń przeciwko zdrowiu lub życiu konsumentów ukarano mandatami karnymi. Za stwierdzone nieprawidłowości sanitarno-higieniczne nałożono 64 mandaty karne na kwotę 16 500 złotych na sprawców wykroczeń przeciwko zdrowiu lub życiu konsumentów. Najczęściej występujące nieprawidłowości odnotowywane w skontrolowanych zakładach to: niezachowanie należytego stanu sanitarno-technicznego w zakresie bieżącej czystości sprzętu, urządzeń, pomieszczeń oraz terenu przynależnego do zakładu; stosowanie przy produkcji bądź wprowadzanie do obrotu środków spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia bądź daty minimalnej trwałości; nie przestrzeganie segregacji środków spożywczych w urządzeniach chłodniczych; brak rozdziału stanowisk roboczych w zakładach lub prowadzenie prac na stanowiskach niezgodnych z przeznaczeniem; brak opracowanych procedur GHP/GMP oraz rejestrów z nich wynikających; nieprzestrzeganie zasad higieny przy sporządzaniu potraw/posiłków; brak identyfikowalności składników/ półproduktów/ potraw własnych; nieprawidłowo prowadzone procesy technologiczne (np. brak dezynfekcji jaj, obróbka warzyw w kuchni).

Podczas kontroli zakładów produkcyjnych oceniano oznakowanie środków spożywczych w zakresie zgodności informacji na etykietach z obowiązkami określonymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1169/2011 z dnia 25 października 2011 r. w sprawie przekazywania konsumentom informacji na temat żywności (...). W większości zakładów przedsiębiorcy stopniowo dostosowują się do obowiązujących przepisów.

Szczególnym nadzorem objęta jest tzw. żywność prozdrowotna, która cieszy się coraz większym zainteresowaniem, nie tylko ze strony producentów, ale również konsumentów. Do grupy tej żywności należą m.in. środki spożywcze wzbogacone, suplementy diety, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego. Przedsiębiorcy nie realizują wystarczająco zasad związanych z wprowadzeniem na rynek suplementów diety w tym obowiązującego w Polsce systemu notyfikacji, sprzedają internetową, reklamą/ prezentacją tych wyrobów. Zastrzeżenia dotyczą także oznakowania suplementów diety. Informacje te nie mogą wprowadzać w błąd konsumenta i deklarować np. właściwości leczniczych, zapobiegawczych, uzdrawiających itp. Nierzetelna informacja o produkcie może powodować niekorzystne konsekwencje zdrowotne.

Istotnym tematem realizowanym w 2017 r. było funkcjonowanie zasady tzw. traceability czyli systemu pozwalającego na identyfikację dostawców i odbiorców żywności. Podczas kontroli zakładów szczegółowo analizowano dokumentację towarzyszącą

dostawom tj. faktury VAT, handlowe dokumenty identyfikacyjne, dokumenty WZ oraz oznakowanie produktów. Podsumowując można stwierdzić, że zakłady obrotu, produkcyjne i inne posiadają systemy umożliwiające identyfikowalność żywności, ale w części wymagają one dopracowania głównie w zakresie zidentyfikowania konkretnych partii danego produktu, co jest istotne przy podejmowaniu sprawnych i skutecznych działań w przypadkach zawiadomień RASFF.

Ważnym narzędziem w zapewnieniu bezpieczeństwa żywności jest realizacja w sposób elastyczny procedur opartych na zasadach systemu HACCP, stosowania zasad dobrej praktyki higienicznej - GHP, dobrej praktyki produkcyjnej - GMP. Jest to jeden z głównych obszarów kontroli wewnętrznej działań producentów, zapewniający zachowanie standardów higieniczno-sanitarnych podczas produkcji i obrotu żywności.

Ocenę jakości zdrowotnej środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością przeprowadzono w ramach: urzędowej kontroli żywności, monitoringu, granicznej kontroli importowanych i eksportowanych towarów.

Próby poddawane są badaniom laboratoryjnym zgodnie z „Harmonogramem rocznym poboru prób”. Wykonuje się badania środków spożywczych, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością producentów krajowych (z zakładów produkcji i obrotu), pochodzące z krajów UE i w ramach importu lub eksportu.

W 2017 r. wykonano badania 11 próbek żywności w ramach Urzędowej Kontroli Żywności i monitoringu, dodatkowo 16 próbek kontrolnych posiłków pobrano w ogniskach zatrucia pokarmowego. Nie kwestionowano badanych próbek środków spożywczych oraz próbek kontrolnych posiłków.

W ramach nadzoru bieżącego wytypowano i objęto kontrolą 6 producentów żywności z terenu powiatu, w tym 1 gospodarstwo. Pobrano u nich losowo 11 prób i badania potwierdziły właściwą jakość zdrowotną badanych produktów.

Podejmowane są również działania w zakresie bezpieczeństwa żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością oraz kosmetyków obejmujące czynny udział w pracach sieci:

- Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywnienia Zwierząt (RASFF - Rapid Alert System for Food and Feed),
- Wspólnotowego Systemu Szybkiego Informowania (RAPEX) - najczęściej dotyczy kosmetyków itp. produktów przeznaczonych dla konsumentów, z wyjątkiem środków farmaceutycznych, niektórych wyrobów medycznych, żywności i pasz.

Systemy te są ustanowione przez prawodawstwo wspólnotowe i służą do szybkiej wymiany informacji między państwami członkowskimi a Komisją na temat środków i działań dotyczących produktów stanowiących poważne zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa konsumentów.

W 2017 r. w ramach systemu RASFF wszczęto działania na podstawie 32 powiadomień, w tym: 8 powiadomień dotyczyło działań w gminach jak i w mieście Olsztynie, 21 powiadomień dotyczyło działań tylko w Olsztynie, 3 powiadomienia dotyczyły działań wyłącznie w gminach powiatu olsztyńskiego.

Podjęte działania dotyczyły głównie żywności, w związku ze stwierdzeniem m.in: poddawania składników produktu promieniowaniu jonizującemu, przekroczenia limitów najwyższych dopuszczalnych poziomów substancji o działaniu nowotworczym, zanieczyszczenia produktów bakteriami chorobotwórczymi, obecności w składzie produktu substancji, która nie posiada historii spożycia przez ludzi w krajach Unii Europejskiej przed dniem 15 maja 1997 r., obecności fipronilu w produktach jajecznych.

W 2017 roku kontynuowano działania mające na celu wdrażanie zaleceń rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach.

Przestrzeganie wymagań powyższego rozporządzenia było jednym z zagadnień analizowanym podczas kontroli kompleksowych zakładów żywienia zamkniętego w jednostkach systemu oświaty. Przeprowadzono ocenę jakościową planowanych jadłospisów w 10 stołówkach szkolnych, 10 stołówkach przedszkolnych, 1 stołówce domu pomocy oraz 9 stołówkach placówek wypoczynku letniego dzieci i młodzieży. Ocenie poddano również jadłospisy w 2 zakładach żywienia przygotowujących posiłki m.in. dla szpitali. Zastrzeżenia wystąpiły w 6 stołówkach przedszkolnych (do 5 z nich posiłki dostarczały firmy cateringowe), jak również 1 z dwóch ocenianych firm cateringowych. Nieprawidłowości dotyczyły głównie niedostatecznej podaży źródeł białka zwierzęcego oraz niedostatecznej podaży warzyw i owoców bogatych w witaminę C oraz karoteny.

Ocenę jadłospisu przeprowadzono również w jednym ze szpitali, do którego posiłki dostarczała firma cateringowa. Wykazano nieprawidłowości m.in. posiłki mało urozmaicone, przy planowaniu jadłospisów nie zwracano uwagi na właściwy dobór składników pochodzących z różnych grup środków spożywczych, brak warzyw lub owoców w większości zestawów śniadaniowych lub kolacyjnych. Zagadnienie to będzie przedmiotem najbliższych kontroli w obiektach.

Miniony rok można podsumować stwierdzeniem, iż w większości zakładów żywienia zamkniętego personel zajmujący się planowaniem żywienia wykazuje duże zainteresowanie zagadnieniami związanymi z racjonalnym żywieniem, albowiem odpowiednio urozmaicona dieta jest jednym z głównych czynników decydujących o zdrowiu człowieka.

Ścisłe współpracowano z Powiatowym Lekarzem Weterynarii w Olsztynie, z którym jest podpisane Porozumienie Ramowe o współpracy i współdziałaniu organów nadzoru. W związku z możliwością rozprzestrzeniania się afrykańskiego pomoru świń na terytorium RP wymieniano się informacjami dotyczącymi obrotu mięsem wieprzowym, podejmowano wspólne działania.

Jednym z istotnych obszarów nadzoru jest produkcja pierwotna żywności. Przeprowadzono 5 kontroli gospodarstw rolnych prowadzących uprawę owoców miękkich, w tym 1 kontrolę wspólnie z przedstawicielem Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Olsztynie oraz 4 kontrole wspólnie z przedstawicielem Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Olsztynie.

4. SEKCJA HIGIENY PRACY

Zadania

- Nadzór nad przestrzeganiem przez pracodawców przepisów z zakresu higienicznych warunków pracy i narażenia zawodowego występującego na stanowiskach pracy.
- Ocena działań profilaktycznych zapobiegających wystąpieniu schorzeń o podłożu zawodowym w nadzorowanych zakładach.
- Kontrole w zakresie wprowadzania do obrotu przez podmioty produktów biobójczych pod kątem przestrzegania zakazu stosowania substancji czynnych, które nie mogą wchodzić w skład produktów biobójczych, zgodnie z decyzjami Komisji Europejskiej i dyrektywą 98/8/WE Parlamentu Europejskiego i Rady.
- Kontrola w zakresie wprowadzania do obrotu detergentów i środków powierzchniowo czynnych przez producentów zgodnie z wymaganiami zawartymi w rozporządzeniach Komisji Europejskiej (WE Nr 907/2006).
- Kontrola przestrzegania przez pracodawców przepisów i zasad bhp podczas usuwania bądź zabezpieczania wyrobów zawierających azbest w ramach realizacji programu „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest, stosowanych na terytorium Polski”.
- Kontrola warunków pracy i ocena narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach produkujących artykuły spożywcze.

- Kontrola w zakresie wprowadzania do obrotu i stosowania w działalności zawodowej substancji i preparatów chemicznych zgodnie z rozporządzeniem WE 1907/06 – REACH i CLP.
- Rozpowszechnianie zdrowego stylu życia w miejscu pracy.

Na terenie gmin w ewidencji sekcji znajduje się 348 zakładów pracy zatrudniających 10 958 pracowników. W 2017 roku nadzorem objęto 58 zakładów pracy, w których zatrudnionych było 2810 pracowników. Są to przedsiębiorstwa prowadzące różnorodną działalność: rolniczą, budowlaną, warsztaty samochodowe, hodowla ryb, produkcję metalową, z profili z PCV, meblową, produkcję dla przemysłu spożywczego, inne świadczące szeroko rozumiane usługi w tym sprzedaż środków ochrony roślin, naprawa maszyn itp. Przeprowadzono 86 kontroli. Ponadto przeprowadzono 21 dochodzeń w sprawie chorób zawodowych.

Na terenie gmin przekroczenia normatywów higienicznych występują w 5 zakładach. Dotyczą one przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia poziomu dźwięku w 4 oraz przekroczenia normatywów higienicznych NDS pyłu w 1 zakładzie. W warunkach narażenia zawodowego związanego z przekroczeniami normatywów higienicznych zatrudnionych jest 119 pracowników. W 2017 r. wystawiono 4 decyzje administracyjne dotyczące obniżenia stężeń i natężeń czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy.

Ważnym aspektem nadzoru nad warunkami pracy jest przestrzeganie terminów przeprowadzania badań laboratoryjnych w środowisku pracy. W 2017 r. w trakcie sprawowanego nadzoru bieżącego, w części kontrolowanych zakładów stwierdzono brak aktualnych pomiarów czynników szkodliwych, w związku z tym wystawiono 12 decyzji administracyjnych nakazujących przeprowadzenie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia obecnych w środowisku pracy. W wyniku przeprowadzonych kontroli stwierdzono w 4 spośród skontrolowanych zakładów brak prowadzenia rejestru czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy.

Zakładów o szczególnym zagrożeniu w gminach jest 17. W zakładach tych 123 osoby pracują w narażeniu na czynniki rakotwórcze lub mutagenne, 24 osoby pozostają w kontakcie z tymi czynnikami zaś 9 osób w narażeniu na hałas. W roku sprawozdawczym przeprowadzono kontrole w 3 zakładach, wydano 1 decyzję administracyjną.

Na terenie gmin z całej grupy czynników rakotwórczych lub mutagennych kategorii 1 i 2 występują:

- benzo(a) piren (uwalnia się w trakcie procesu technologicznego - 1 zakład),
- dichromian potasu, chromian potasu (analizy chemiczne- 3 zakłady),
- benzen (2 zakłady),
- fenoloftaleina (analizy chemiczne – 2 zakłady),
- furfural i tlenek arsenu (1 zakład),
- kadm (1 zakład)
- jako proces technologiczny – pył drewna twardego (10 zakładów).

W 2017 roku przeprowadzono 24 kontrole w podmiotach wprowadzających do obrotu oraz stosujących substancje chemiczne i ich mieszaniny w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących nadzoru nad chemikaliami oraz 1 kontrolę w zakładzie będącym dalszym użytkownikiem - formulatorem.

Ocena narażenia pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne występujące w środowisku pracy jest tematem, który kontynuujemy od kilku lat. W 2017 r. kontrolowane były zakłady z branży: rolnictwo, hodowla ryb oraz zakład opieki zdrowotnej. W tych zakładach nie stwierdzono uchybień w zakresie nadzoru nad czynnikami biologicznymi.

W 2017 r. skontrolowano 3 zakłady produkujące środki spożywcze, 1 zakład produkujący pasze oraz 2 gospodarstwa rolne. Przeprowadzono w sumie 10 kontroli sanitarnych. Uchybienia stwierdzono w 1 zakładzie, które dotyczyły: przekroczenia normatywów higienicznych czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy tj. hałasu, braku szkoleń w związku z narażeniem na hałas, braku programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia na hałas oraz niedokonania sprawdzenia stosowanych ochronników słuchu. W związku z powyższym wdrożono postępowanie administracyjne i wydano decyzję.

Pracownicy sekcji higieny pracy podczas przeprowadzania kontroli sanitarnych zajmują się również promocją zdrowia. Mają wtedy bezpośredni kontakt z właścicielami zakładów jak również służbami zajmującymi się sprawami bhp. W miarę naszych możliwości staramy się przybliżyć zagadnienia związane z bezpieczeństwem pracy oraz zachowaniami pro-zdrowotnymi. Ma to ogromne znaczenie w zrozumieniu przez pracodawców, jak wielką wartością jest zdrowie.

W 2017 r. realizowano działania kontrolne i promocyjne dotyczące przestrzegania zakazu palenia tytoniu w tym również papierosów elektronicznych. W skali roku nałożono jeden mandat w wysokości 100 zł za nieprzestrzeganie ww. zakazu. W ramach działań promocyjnych przeprowadzono rozmowy z pracodawcami, kadrą kierowniczą i pracownikami zakładów mające na celu propagowanie zdrowego stylu życia i korzyści wynikających z „uwolnienia” środowiska pracy od dymu tytoniowego. Ponadto informowano pracodawców o nowelizacji przepisów prawa tj. zakazie palenia e-papierosów w miejscach do tego niewyznaczonych.

Na terenie gmin powiatu olsztyńskiego w 2017 r. przeprowadzono 21 dochodzeń w sprawie chorób zawodowych, w tym w 11 przypadkach uznano chorobę zawodową.

5. SEKCJA HIGIENY DZIECI I MŁODZIEŻY

Zadania

- Nadzór nad warunkami do utrzymania higieny w szkołach i innych placówkach oświatowo-wychowawczych.
- Nadzór nad warunkami do utrzymania higieny w żłobkach i klubach dziecięcych.
- Nadzór w zakresie zapobiegania wszelkim zagrożeniom fizycznym, chemicznym i biologicznym wynikającym ze specyfiki pracy ucznia we wszystkich typach szkół, ze zwróceniem szczególnej uwagi na:
  - ocenę zgodności mebli szkolnych z Polską Normą oraz dostosowanie mebli (stoły i krzesła) do wzrostu uczniów,
  - ocenę tygodniowego rozkładu zajęć uczniów,
  - prawidłowe oświetlenie stanowiska pracy ucznia,
  - warunki organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą,
  - gospodarkę substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach,
  - warunki do prawidłowej organizacji zajęć wychowania fizycznego.
- Nadzór nad placówkami wypoczynku zimowego i letniego dzieci i młodzieży.

Liczba obiektów w ewidencji ogółem – 792, w tym 437 sezonowych (wypoczynek).

Z liczby tej na terenie powiatu bez miasta Olsztyna znajdowało się 360 placówek, w tym:

- obiekty stałe – 129,
- obiekty sezonowe - 231 turnusy wypoczynku zimowego i letniego.

Skontrolowano 200 placówek, w tym 80 sezonowych (wypoczynek).

Stan sanitarno-techniczny placówek ulega ciągłej poprawie. Samorządy i inne organa prowadzące szkoły przeprowadzają liczne remonty kapitalne, poprawiając warunki funkcjonowania placówek. Podczas kontroli w roku sprawozdawczym stwierdzono nieprawidłowości techniczno-sanitarne w około 10% nadzorowanych placówek stałych.

Zadaniem naszym jest nadzór nad higieną procesów nauczania, który ma na celu ochronę zdrowia dziecka/ ucznia przed ujemnymi zjawiskami związanymi z pobytem dziecka w szkole i innej placówce opiekuńczo-wychowawczej. Ocenie w tym zakresie podlega głównie rozkład zajęć uczniów, dostosowanie mebli (stoły, krzesła) do wzrostu dziecka oraz oświetlenie stanowiska pracy.

O prawidłowej konstrukcji tygodniowego rozkładu zajęć ucznia decyduje zasada równomierności rozłożenia zajęć lekcyjnych w ciągu tygodnia. Na ocenę składa się czas rozpoczynania zajęć lekcyjnych oraz różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy dniami tygodnia. Poddane ocenie plany lekcji w szkołach powiatu konstruowane były prawidłowo. W 4 obiektach: 2 szkołach podstawowych oraz 2 zespołach szkół zajęcia dla klas I-III są prowadzone w systemie zmianowym.

Wielogodzinne przebywanie uczniów w szkole wymaga zapewnienia im odpowiedniego stanowiska pracy. Dla każdego ucznia o określonym wzroście i określonej wysokości podkolanowej powinno być zapewnione właściwe krzesło i stół. Gdy uczeń siedzi w ławce prawidłowo skonstruowanej i dobranej do wzrostu, może korzystać z oparcia, znacznie odciążając przez to mięśnie tułowia, jak również może wygodnie kłaść oba przedramiona na pulpicie ławki. Pozycja ta stwarza również warunki do optymalnego ułożenia narządów wewnętrznych, zwłaszcza w jamie brzusznej.

Prawidłowość dostosowania mebli do wzrostu uczniów ocenia się na podstawie Polskiej Normy. Obecnie Polska Norma ustala 8 numerów (rozmiarów) mebli. Co roku ocenie poddaje się ok. 15-20% stanowisk pracy przedszkolaka/ucznia. Badaniom podlegają uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych oraz dzieci przedszkolne. Dostosowanie mebli do wzrostu dzieci utrzymuje się na stałym, dość dobrym poziomie. Odsetek odnotowanych nieprawidłowych stanowisk w placówkach bez miasta Olsztyna w 2017 r. wynosi średnio ok. 9,2%. (tolerowane jest niedostosowanie mebli do 10%).

Również niewłaściwe oświetlenie pomieszczeń może powodować zaburzenia w koncentracji, a także wykształcenie i utrwalanie wad wzroku oraz układu nerwowego człowieka.

Zgodnie z zaleceniami Polskiej Normy natężenie oświetlenia sztucznego w polu zadania na płaszczyźnie ławki powinno wynosić co najmniej 300 lx, w polu zadania na płaszczyźnie tablicy co najmniej 500 lx. Wymagana jest też dobra równomierność oświetlenia w polu zadania. Szczególnie istotne jest to w przypadku oświetlania stanowisk z komputerami.

W 2017 r. zmodernizowano oświetlenie sztuczne w 2 placówkach. Trwa wszczęte w latach poprzednich postępowanie na poprawę oświetlenia w kolejnych 3 placówkach, a wszczęto nowe postępowanie w 3 obiektach.

We wszystkich placówkach szkolnych zapewniono opiekę pielęgniarską, jednak zaledwie w 20 szkołach są gabinety, w 49 szkołach jest tylko doraźna.

Jednym z problemów higieniczno-zdrowotnych zgłaszanych przez rodziców oraz dyrektorów szkół i przedszkoli jest wszawica. W 2017 r. otrzymano łącznie 17 zgłoszeń przypadków wszawicy w szkole/przedszkolu, w tym 12 na terenie Olsztyna, 5 na terenie pozostałych gmin. Przeprowadzono rozmowy z dyrektorami szkół na temat możliwości i sposobu postępowania w tym przypadku. W większości przypadków poinformowano o problemie również służby medyczne sprawujące opiekę na danym terenie. Na stronie internetowej tut. urzędu umieszczono materiały instruktażowe dotyczące postępowania w przypadku stwierdzenia obecności tych insektów. Należy zaznaczyć, że w świetle obowiązujących przepisów wszawica nie jest zaliczana do chorób zakaźnych ujętych w załączniku do obowiązującej ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz.U. z 2016 r., poz. 1866 z późn. zm.). Działania higieniczne przeciw wszawicy winny być podejmowane przez rodziców,

opiekunów lub placówki, w których przebywają dzieci, kierując się dobrem dziecka chorego i innych dzieci uczęszczających do placówki.

Prowadzony jest też nadzór nad gospodarką substancjami i preparatami chemicznymi w szkołach dotyczący zapewnienia bezpieczeństwa i higieny pracy w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji i preparatów chemicznych (takich jak karty charakterystyki substancji chemicznych, środki ochrony indywidualnej dla nauczyciela i ucznia, środki do udzielania pierwszej pomocy, właściwe oznakowanie substancji i preparatów chemicznych).

Pracownicy PSSE dokonywali oceny warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w placówkach. Wychowanie fizyczne to wszelkie działania mające na celu przygotowanie jednostki do zbiorowego życia: kształtowanie sprawności fizycznej, kształtowanie umiejętności ruchowych, zdobywanie wiedzy o zdrowiu, kształtowanie postaw prospołecznych. Do pełnej realizacji programu wychowania fizycznego niezbędne jest zaplecze sportowe. Na terenie powiatu olsztyńskiego znajduje się 29 szkolnych bloków sportowych z pełnym zapleczem (ok. 42% szkół).

Na terenie całego powiatu w 2017 r. zgłoszono ogółem 437 turnusów wycieczek zimowych i letnich dzieci i młodzieży. Z tej liczby w gminach poza Olsztynem zorganizowano 224 turnusy, skontrolowano 78, podczas których wypoczywało 3490 dzieci.

Wycieczki zimowe w 2017 r. był zgłoszony i nadzorowany na terenie gmin: Gietrzwałd, Barczewo, Dobre Miasto, Olsztynek i Stawiguda; wycieczki letnie na terenie gmin: Barczewo, Biskupiec, Dywity, Dobre Miasto, Gietrzwałd, Kolno, Jeziorany, Jonkowo, Purda, Olsztynek oraz Stawiguda. Obozy pod namiotami były na terenie gmin: Olsztynek, Purda, Jeziorany.

W dwóch przypadkach za niewłaściwy stan higieniczny zorganizowanego wycieczki wymierzono mandaty karne na łączną kwotę 300 zł.

V. SEKCJA ZAPOBIEGAWCZEGO NADZORU SANITARNEGO

Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wynikające z art. 3 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej ma na celu zapewnienie na etapie planowania zagospodarowania przestrzennego oraz planowania i realizacji inwestycji właściwego stanu sanitarno - zdrowotnego w obiektach w taki sposób, aby w trakcie eksploatacji tych obiektów nie powodowały one zagrożeń i uciążliwości dla zdrowia ludzi.

W ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie dokonywał uzgodnień dotyczących zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków przestrzennych, opiniował projekty ww. dokumentów wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Ponadto zajmował stanowiska w toku postępowań dotyczących oceny oddziaływania przedsięwzięć kwalifikowanych do mogących znacząco oddziaływać na środowisko przed wydaniem decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach przez właściwy organ, o konieczności lub braku przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko. W procesie inwestycyjnym, na etapie projektowania obiektów budowlanych lub ich części, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie uzgadniał projekty budowlane i technologiczne inwestycji. Następnie uczestniczył w dopuszczeniu do użytkowania w zakresie spełnienia wymogów higieniczno-sanitarnych.

W 2017 r. w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydano 297 stanowisk dla spraw dotyczących terenu miasta Olsztyna, przeprowadzono 57 kontroli.

VI. OCENA FUNKCJONOWANIA PROMOCJI ZDROWIA I OŚWIATY ZDROWOTNEJ

Zadania

- Inicjowanie, organizowanie, prowadzenie oraz koordynacja i nadzór nad działalnością oświatowo-zdrowotną w podległych placówkach ze szczególnym uwzględnieniem edukacyjnych programów o tematyce zdrowotnej proponowanych przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Olsztynie.
- Współpraca z władzami lokalnymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie promocji zdrowia i oświaty zdrowotnej.

Program edukacyjny pt. „Trzymaj Formę!” realizowany metodą projektu.

Program ma na celu edukację w zakresie trwałego kształtowania prozdrowotnych nawyków wśród młodzieży szkolnej i ich rodzin przez promocję zasad aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, opierając się na odpowiedzialności indywidualnej i wolnym wyborze jednostki. Ogółem programem objęto 2520 osoby.

Program był kierowany do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych, ich rodziców i nauczycieli. Zrealizowało go 16 szkół podstawowych oraz 8 gimnazjów. Jego realizacja odbywała się w czasie trwania zajęć lekcyjnych oraz pozalekcyjnych wykraczających poza podstawę programową. Uczniowie układali jadłospisy, obliczali BMI, oceniali własną aktywność fizyczną i styl życia, wykonywali prace plastyczne, prezentacje multimedialne, przygotowywali potrawy: sałatki, surówki, kanapki, uczestniczyli w wykładach, pogadankach, prelekcjach, debatach prozdrowotnych, zawodach sportowych, rajdach pieszych i rowerowych, wyjazdach na basen, lodowisko. Rodziców informowano o realizacji programu podczas ogólnych zebrań w szkole lub w poszczególnych klasach, w trakcie imprez prozdrowotnych oraz za pośrednictwem strony internetowej szkoły. Wielu z nich aktywnie uczestniczyło w realizacji programu wspierając zaplanowane działania m.in. rzeczowo i finansowo.

Promowanie idei zdrowego stylu życia jest ważnym elementem edukacji prozdrowotnej. W szkołach realizujących program po raz pierwszy pojawiło się wiele pomysłów dotyczących dalszej realizacji programu, udoskonalenia prowadzonych działań oraz rozszerzenia zasięgu jego oddziaływania. Z kolei w szkołach, które realizowały program przez kolejny rok szkolny zaobserwowano korzystne zmiany w sposobie odżywiania się uczniów. Uczniowie chętniej sięgają po kanapki, jogurty i owoce. Koordynatorzy oceniają program pozytywnie i są przekonani, że powinien być kontynuowany w przyszłym roku szkolnym.

Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych

Celem programu jest zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat szkodliwego wpływu substancji psychoaktywnych na organizm człowieka.

Działania kierowane były do uczniów, rodziców, nauczycieli, pracowników/opiekunów w placówkach letniego wypoczynku oraz ogółu społeczeństwa m.in. podczas imprez prozdrowotnych.

Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w 81 placówkach nauczania i wychowania oraz placówkach służby zdrowia w powiecie.

Ogółem programem objęto 3073 osoby.

W ramach przeciwdziałania uzależnieniom w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Jezioranach realizowano program edukacyjny pt. „ARS, czyli jak dbać o miłość”.

Program Ograniczania Zdrowotnych Następstw

Palenia Tytoniu w Polsce

Celem programu jest zmniejszenie zachorowań, inwalidztwa i zgonów wynikających z palenia tytoniu w Polsce poprzez zmniejszenie ek tytoniowy poprzez zwiększenie odsetka osób, które nigdy nie wypaliły żadnego papierosa.

Odbiorcami programu są:

- dzieci z najmłodszej grupy wiekowej - grupa docelowa 8-10 lat,
- dzieci, które nie eksperymentują z papierosami - grupa docelowa 13-15-lat,
- osoby wchodzące w dorosłe życie – grupa docelowa 20-29 lat.

Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w 70 placówkach nauczania i wychowania oraz placówkach służby zdrowia w powiecie.

Ogółem programem objęto 2668 osób.

Program Przedszkolnej Edukacji Antytytoniowej „Czyste powietrze wokół nas”

Cele główne programu:

- wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy;
- zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach, gdy przebywają w zadymionych pomieszczeniach lub gdy dorośli palą przy nich tytoń.

Program przedszkolnej
edukacji antytytoniowej
„Czyste powietrze wokół nas”

Cele szczegółowe:

- wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych źródeł dymów,
- wykształcenie umiejętności rozpoznawania różnych dymów, „wydobycie” dymu papierosowego,
- zwiększenie wrażliwości dzieci na szkodliwość dymu papierosowego,
- zwiększenie wiedzy na temat skutków palenia papierosów,
- zwiększenie wrażliwości dzieci na miejsca, w których mogą być narażone na dym.

Program był kierowany do rodziców i dzieci 5-6 letnich w przedszkolach oraz nauczycieli.

Zrealizowało go 9 przedszkoli, ogółem programem objęto 655 dzieci i ich rodziców.

Dzieci nauczyły się, jak sobie radzić w sytuacjach, gdy osoby dorosłe palą w ich obecności, podniosły poziom wiedzy z zakresu szkodliwości dymu oraz biernego palenia na ich zdrowie, deklarowały, że jako osoby dorosłe nie będą paliły papierosów. Bardzo chętnie śpiewały piosenkę o Dinusiu – maskotce programu, robiły własne znaki zakazu palenia. W trakcie zajęć opowiadały o swoich spostrzeżeniach związanych z paleniem papierosów przez osoby dorosłe np.: sąsiadów, rodziców, starsze rodzeństwo. Rodzice chętnie brali czynny udział w realizacji programu, deklarując nie narażać dzieci na bierne palenie. Realizatorzy i uczestnicy ocenili program pozytywnie.

Program edukacji antytytoniowej „Bieg po zdrowie”.

Celem programu jest zwiększenie wiedzy i umiejętności uczniów na temat zdrowia w kontekście szkodliwości palenia papierosów.

Program skierowany był do uczniów kl. IV szkół podstawowych w powiecie oraz ich rodziców. Zrealizowało go 6 szkół

Ogółem programem objęto 173 dzieci i ich rodziców.

Krajowy Program Zwalczenia AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV.

Celem programu jest ograniczenie rozprzestrzeniania się zakażeń HIV.

Program był kierowany do szerokiej grupy odbiorców w tym głównie osób dorosłych, młodzieży oraz pracowników służby zdrowia.

Tematyka wzbudzała zainteresowanie szczególnie w grupie młodzieży tym bardziej, że podczas prowadzonych działań edukacyjnych uwzględniana była również tematyka dotycząca innych chorób przenoszonych drogą płciową oraz profilaktyka WZW typu A, B i C.

Ogółem działaniami objęto 973 osoby.

Realizowano także ogólnopolskie kampanie edukacyjne/akcje profilaktyczne:

- „**Jeden test. Dwa życia. Zrób test na HIV. Dla siebie i swojego dziecka**” kierowana do kobiet w ciąży i planujących macierzyństwo,
- „**Daj szansę swojemu dziecku. Nie daj szansy AIDS**” - kierowana przede wszystkim do kobiet planujących macierzyństwo i oczekujących dziecka,
- „**Znam rekomendacje PTN AIDS. Zalecam test na HIV**” – kierowana przede wszystkim do lekarzy ginekologów oraz lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarek i położnych, a przez te grupy zawodowe – do ogółu społeczeństwa,
- „**Mam czas rozmawiać**” kierowana do rodzin wielopokoleniowych, a więc do osób w różnym wieku i z różnymi doświadczeniami życiowymi, których zakażenie HIV i innymi chorobami przenoszonymi drogą płciową może także dotyczyć.

Światowy Dzień Zdrowia – pod hasłem „Depresja – porozmawiajmy o niej”.

Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w 182 placówkach nauczania i wychowania oraz placówkach służby zdrowia w Olsztynie.

Ogółem akcją objęto 217 osób.

„Zdrowe wakacje”.

Cel akcji:

Zwiększenie świadomości dzieci i młodzieży z zakresu zasad bezpieczeństwa podczas wypoczynku (tematyka: grypa, zatrucia pokarmowe, wścieklizna, choroby przenoszone przez kleszcze, bąblowica, wszawica, dopalacze, profilaktyka HIV/AIDS, Barszcz Sosnowskiego, skutki zdrowotne wynikające z nadmiernego promieniowania ultrafioletowego i inne w zależności od potrzeb).

Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w 55 placówkach letniego wypoczynku w powiecie.

Ogółem działaniami objęto 2733 osób.

Profilaktyka grypy.

Cel akcji:

Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat zapobiegania grypie sezonowej.

Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w 141 placówkach nauczania i wychowania oraz 28 placówkach służby zdrowia w powiecie.

Ogółem działaniami bezpośrednimi objęto 336 osób.

„Europejski Dzień Wiedzy o Antybiotykach”.

Cel akcji:

Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat zagrożenia jakim jest oporność na antybiotyki oraz racjonalnego stosowania antybiotyków.

Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w 16 placówkach nauczania i wychowania w powiecie.

Ogółem działaniami objęto 71 osób.

Przeciwdziałanie wszawicy.

Cel akcji:

Zwiększenie świadomości na temat profilaktyki wszawicy oraz ograniczenie jej rozprzestrzeniania.

Działania informacyjno-edukacyjne prowadzono w 55 placówkach letniego wypoczynku w powiecie.

Ogółem działaniami objęto 2447 osób.

ZADANIA DLA PAŃSTWOWEJ INSPEKCJI SANITARNEJ NA 2018 ROK.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Olsztynie w 2018 r. będzie realizował zadania statutowe i pozastatutowe w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem czynników szkodliwych i uciążliwych w środowisku oraz zapobiegania powstawaniu chorób, w tym zakaźnych, społecznych (cywilizacyjnych) i zawodowych.